

Vergaderjaar 1993-1994

23 553

Wijziging van de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs inzake de bevoegdheid voor het geven van onderwijs in niet-Nederlandse taal en cultuur

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 25 februari 1994

De vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen.

Algemeen

De leden van de CDA-fractie waren het van harte eens met de regering dat voor het goed functioneren van OETC-leerkrachten voldoende kennis van de Nederlandse taal een absoluut vereiste is. Zij konden dan ook instemmen met de doelstelling van de voorgestelde wijzigingen.

De leden van de CDA-fractie hadden waardering voor het feit dat de regering, gelet op de toelichting, dit wetsvoorstel plaatst in het bredere kader van de positie van onderwijs in eigen taal en cultuur. Dat gaf deze leden wel aanleiding tot een aantal vragen en opmerkingen.

Allereerst vroegen zij naar een actueel overzicht van het aantal leraren OETC, verdeeld over de diverse taalgebieden en minderheidsgroepen en in welke mate er eventueel sprake is van tekorten. Verder vroegen de aan het woord zijnde leden hoeveel leerkrachten met een (tijdelijke) bevoegdheid op dit moment de Nederlandse taal niet voldoende beheersen. Zij waren tevens benieuwd naar de resultaten en beoordeling van de nascholingsprogramma's.

De leden van de CDA-fractie constateerden dat met dit voorstel één onderdeel uit de nota «Eigen Taal» gerealiseerd wordt. De aan het woord zijnde leden waren benieuwd naar de verdere voortgang van de realisering van de voorgestelde maatregelen en oplossing van de gesignaleerde knelpunten uit deze nota, zoals de opleiding en nascholing van OETC-leerkrachten, de werving alsmede het verbeteren van de duidelijkheid over functie en doelstellingen van het OETC en de afstemming op het overige onderwijs.

Wat dat laatste betreft waren de aan het woord zijnde leden benieuwd naar de feitelijke verhouding tussen OETC binnen schooltijd en buiten schooltijd. Zij wilden hier nog eens benadrukken dat in hun ogen eigen taalonderwijs in ieder geval niet ten koste mag gaan van het regulier lesprogramma. Gegeven dat uitgangspunt vroegen zij de regering nog eens in te gaan op de positie en functies van OETC.

Wat betreft de concreet voorgestelde wetswijziging had het de leden

¹ Samenstelling:

Leden: Hermes (CDA), Beinema (CDA), Van Leijenhorst (CDA), voorzitter, Niessen (PvdA), Van der Vlies (SGP), Franssen (VVD), ondervoorzitter, Jorritsma-Lebbink (VVD), Janmaat-Abée (CDA), Leijne (PvdA), Nuis (D66), De Cloe (PvdA), Lilipally (PvdA), Van Gelder (PvdA), Frissen (CDA), Van de Camp (CDA), Tuinstra (CDA), Netelenbos (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Witteveen-Hevinga (PvdA), Huibers (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Remkes (VVD). Plv. leden: Boers-Wijnberg (CDA), G. H. Terpstra (CDA), Reitsma (CDA), Akkerman (PvdA), Schutte (GPV), Dees (VVD), Korhals (VVD), Van der Hoeven (CDA), Buurmeijer (PvdA), Ter Veer (D66), Van Gijzel (PvdA), Huys (PvdA), Vermeend (PvdA), Deetman (CDA), Lansink (CDA), Roosen-Van Pelt (CDA), Beijlen-Geerts (PvdA), Groenman (D66), Leerling (RPF), Van Dijk (CDA), J. H. van den Berg (PvdA), Willems (GroenLinks), Kamp (VVD).

van de CDA-fractie bevreemd dat voor thans bevoegde OETC-leerkrachten de oude bevoegdheidseisen worden gehandhaafd. Zij hadden kennis genomen van de afspraak met vakorganisaties en besturenorganisaties om ernaar te streven dat alle OETC-leraren zo spoedig mogelijk aan de nieuwe eisen met betrekking tot de beheersing van de Nederlandse taal voldoen en van de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om uiteindelijk het dienstverband te kunnen beëindigen. Toch zouden deze leden zich kunnen voorstellen dat het voldoende beheersen van de Nederlandse taal zodanig van belang is voor het goed functioneren dat hierin een voldoende zwaarwegend argument gelegen kan zijn om deze eis, uiteraard na een redelijke termijn, alsnog te laten gelden voor thans bevoegde OETC-leerkrachten.

Tenslotte vroegen de leden van de CDA-fractie naar een reactie van de minister op de vraag van de Onderwijsraad of het niet dienstig zou zijn soortgelijke maatregelen in het voortgezet onderwijs in te voeren.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. Deze leden onderschreven het streven van de regering om de integratie van het onderwijs in de eigen taal en cultuur (OETC) met het Nederlandstalig onderwijs te bevorderen door van de OETC-leraren te verlangen dat zij de Nederlandse taal beheersen. Deze eis geldt ten volle bij de aanstelling van nieuwe leraren. In het onderhavige wetsvoorstel wordt geregeld dat voor de thans bevoegde OETC-leraren de oude bevoegdheidseisen van toepassing blijven. Door middel van nascholing wordt gestreefd te komen tot een acceptabele beheersing van het Nederlands.

Hoewel de leden van de fractie van de Partij van de Arbeid in hoofdlijnen instemden met de inhoud van het wetsvoorstel vroegen zij waarom de regering gekozen heeft voor het traject van een wetsvoorstel, terwijl een Algemene Maatregel van Bestuur wellicht meer voor de hand zou liggen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen bovendien waarom in de beweegreden van het wetsvoorstel wordt gesproken over onderwijs in niet-Nederlandse taal en cultuur, terwijl deze Kamer de beleidsnotitie Onderwijs in de Eigen Taal (OET) heeft aanvaard.

De leden van de PvdA-fractie constateerden dat zittende leerkrachten, die hun bevoegdheid behouden, desalniettemin kunnen worden ontslagen indien zij door onvoldoende beheersing van het Nederlands niet goed functioneren. Daarbij wordt verwezen naar andere vakgebieden, waar leerkrachten door veranderde eisen niet meer op voldoende niveau kunnen functioneren. De leden van de fractie van de PvdA wilden geïnformeerd worden hoe vaak op deze gronden in het verleden leerkrachten zijn ontslagen.

Met het wetsvoorstel wordt beoogd dat de bevoegde gezagsorganen de verplichting opleggen aan de OETC-leraren die nog niet beschikken over voldoende kennis van het Nederlands om de Cito-toets Nederlands als tweede taal voor OETC-leraren te doen. Degenen die niet (volledig) deze toets hebben gehaald zouden vervolgens door het bevoegd gezag verplicht moeten worden een opleiding te volgen om de ontbrekende certificaten te behalen door middel van het staatsexamen Nederlands als tweede taal volgens programma 11. De leden van de fractie van de PvdA vroegen hoe vastgesteld wordt wie nog niet beschikt over voldoende kennis van het Nederlands. Wordt als criterium gehanteerd het niet eerder hebben afgelegd van genoemde Cito-toets? Verder zouden deze leden graag vernemen of het niveau van genoemde toets vergelijkbaar is met het niveau van programma 11 van het staatsexamen Nederlands als tweede taal.

De cursussen die voorbereiden op het staatsexamen dienen in eigen tijd plaats te vinden. Ter compensatie wordt f 1000 per behaald certificaat toegekend, indien de cursus is gevolgd ingevolge een dienststopdracht. De leden van de PvdA-fractie vroegen of is overwogen aan de leerkrachten,

die verplicht de Cito-toets hebben afgelegd en op alle onderdelen daarvan zijn geslaagd, een beloning toe te kennen. Wordt door de voorgestelde werkwijze niet een premie verleend op het slecht presteren tijdens bedoelde Cito-toets?

Met de vakorganisaties en de besturenorganisaties is overeengekomen dat tot 1 augustus 1997 geen consequenties in de aanstellings sfeer plaats zullen hebben. Met de gemeenten en de instellingen voor volwassenenonderwijs worden afspraken gemaakt die ertoe leiden dat de doelgroep binnen de gestelde termijn de cursus Nederlands als tweede taal kan volgen. De leden van de fractie van de PvdA vroegen de regering gelet op de einddatum en gelet op de cursusduur hoe snel deze afspraken tot stand konden komen.

Voor wat betreft de cursus zal een bijdrage in de kosten worden verstrekt tot ten hoogste de kosten die zijn gemoeid met een cursus die wordt gegeven door een school voor voortgezet algemeen volwassenenonderwijs. De regering stelt dat met een dergelijke cursus voldoende kennis kan worden opgedaan voor het behalen van een bewijs van bekwaamheid met betrekking tot de beheersing van het Nederlands. De leden van de fractie van de PvdA vroegen in dit licht de regering om een nadere toelichting van haar standpunt over de door de Onderwijsraad bepleite koppeling van de cursus aan de hogescholen die opleidingen verzorgen voor leraren basisonderwijs.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen, gelet op genoemde afstemming van de vergoeding op de kosten van een cursus Nederlands aan een instelling voor voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, of deze opleidingen voldoende capaciteit hebben om alle cursisten op te vangen.

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid vroegen de regering aan te geven hoe het staat met de in de notitie Onderwijs in de Eigen Taal aangekondigde opleiding Eigen Taal.

Tot slot vroegen deze leden of een Nederlander die bevoegd is onderwijs te geven in het Arabisch ook het OET aan Marokkaanse leerlingen mag verzorgen. Zij wilden nader geïnformeerd worden over de rol die nationaliteit naar de mening van de regering in deze speelt.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Met de regering waren zij van mening dat het van groot belang is voor allochtone kinderen zo snel mogelijk de Nederlandse taal goed te beheersen. Ook meenden zij dat daarbij de kwaliteit van de OETC-leraar, naast die van de overige leraren, van zeer groot belang moet worden geacht.

De leden van de VVD-fractie wilden graag weten of en zo ja hoeveel staatsexamens Nederlands als tweede taal zijn afgenomen?

Zij vroegen de regering waarom is afgezien van wettelijke maatregelen om thans bevoegde OETC-leraren te verplichten zich na of bij te scholen, zoals bij andere disciplines wel degelijk het geval is. Dit temeer waar uit zowel het inspectierapport van 1988 als uit het onderzoek van KPC uit 1992 blijkt dat een deel van de OETC-leraren het Nederlands onvoldoende beheerst om normale nascholingscursussen te kunnen volgen.

Welke instrumenten hebben bevoegde gezagen om dit verplichtend op te kunnen leggen als het niet in het arbeidscontract is opgenomen en de wet daartoe niet verplicht?

De leden van de VVD-fractie konden zich overigens vinden in de wettelijke basis voor het vergoeden van de cursus-, reis- en examenkosten. Bovendien konden zij zich vinden in de eisen die zouden moeten worden gesteld aan nieuwe OETC-leraren. Zij vroegen de regering in te gaan op het probleem van de beschikbaarheid, waarbij zij zich afvroegen of de regering ervan overtuigd is dat voldoende gekwalificeerde OETC-leraren beschikbaar zijn.

De leden van de fractie van D66 hadden met belangstelling kennis genomen van de voorgestelde wijziging van de bevoegdheidseisen voor

OETC-leraren. Deze leden konden volledig instemmen met de redenering dat deze leerkrachten zelf de Nederlandse taal voldoende moeten beheersen om hun vak naar behoren te kunnen uitoefenen. Afgezien van een aantal vragen waren zij in beginsel dus positief over de onderhavige wetswijziging.

De kosten verbonden aan het behalen van een bewijs van bekwaamheid met betrekking tot beheersing van de Nederlandse taal worden vergoed aan de OETC-leraar, de school of de instelling waar de cursus wordt gevolgd. Waarom is hier de keuze open gelaten, vroegen de leden van de D66-fractie?

Voorts waren deze leden benieuwd naar de stand van zaken omtrent de «land van herkomst»-eis naar aanleiding van een concreet geval, namelijk een Algerijnse leerkracht die geen les mocht geven aan Marokkaanse leerlingen omdat hij zelf niet afkomstig was uit Marokko. Is deze eis nog steeds onverkort van toepassing en wordt er overwogen om versoepeling hierin aan te brengen?

De voorzitter van de commissie,
Van Leijenhorst

De griffier van de commissie,
Roovers (VVD).